

MIJN MOEDERS STRIJD

IN MAKKELIJKE TAAL

Uitgeverij Eenvoudig Communiceren | Lezen voor Iedereen

eenvoudigcommuniceren.nl | lezenvooriedereen.be

Voor meer informatie over *Leeslicht*: leeslicht.nl

Deze uitgave is een bewerking van *Mijn moeders strijd* van Murat Isik, gepubliceerd door Ambo | Anthos uitgevers (Amsterdam, 2020).

Bewerking in eenvoudig Nederlands: Jet Doedel

Redactie en vormgeving: Eenvoudig Communiceren

Coverbeeld: Shutterstock

Foto auteur: Chantal Ariëns

Druk: Easy-to-Read Publications

© 2021 | Uitgeverij Eenvoudig Communiceren, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 8696 540 3

NUR 286

MIJN MOEDERS STRIJD

Murat Isik

IN MAKKELIJKE TAAL

Dit boek heeft het keurmerk Makkelijk Lezen

Mijn moeders strijd

Op een dag vraagt mijn moeder aan mij: 'Wil jij een boek schrijven over mijn leven? Het is tijd voor openheid.'

Er is veel te vertellen over het leven van mijn moeder. Daar wil ik graag een boek over schrijven. Ik ken al veel verhalen over vroeger. Maar in die verhalen zitten gaten. Daarom voer ik veel gesprekken met mijn moeder. Ze vertelt me alles. Over haar moeilijke jeugd. Over de familie in Turkije. En over haar verlangen om zelfstandig te worden. Dit is het verhaal van mijn moeders strijd.

Het verhaal van mijn moeder begint al honderd jaar geleden in Oost-Turkije. Daar wonen mijn overgrootouders in een klein dorp. Mijn overgrootouders heten Gülizar en Yusuf. Gülizar is een knap meisje met groene ogen en bruin haar. Yusuf is een grote, sterke man met enorme handen. Yusuf werkt hard en kan goed vechten. Dat is belangrijk in deze streek. Hier geldt het recht van de sterkste.

Gülizar en Yusuf trouwen jong. Al snel wordt hun eerste kind geboren. Het is een meisje. Ze noemen haar Akgül. Dat is mijn oma.

Na de geboorte van Akgül moet Yusuf het Turkse leger in. Soms mag hij met verlof naar huis. Maar elke keer moet hij weer terug. Na vijf jaar wil Yusuf uit het leger. Hij wil weer bij zijn gezin zijn. Maar daar krijgt hij geen toestemming voor. Dan neemt Yusuf een beslissing met grote gevolgen. Hij vlucht weg uit het leger. Hij gaat terug naar Gülizar en Akgül. Gülizar is intussen zwanger van hun tweede kind.

Vluchten uit het leger is verboden. Soldaten komen Yusuf zoeken in het dorp. Yusuf verstopt zich dan in de bossen. Zo blijft hij een hele tijd uit de handen van de soldaten.

Maar dan gaat het mis. Er zijn weer soldaten in het dorp. Yusuf vlucht naar het bos. Maar de soldaten gaan achter hem aan. Urenlang zijn ze op zoek. Dan vinden ze Yusuf. Ze schieten hem neer. Yusuf zakt in elkaar tegen de stam van een oude boom. Daar bloedt hij langzaam dood.

Gülizar is pas negentien jaar. Ze blijft achter met twee kleine kinderen: Akgül en een baby van een paar maanden. Ze is te jong om alleen te blijven. Ze heeft een man nodig om hier te overleven met haar kinderen. Maar in het dorp wil niemand voor hen zorgen.

Na anderhalf jaar komt er een man uit een ander dorp. Hij wil wel met Gülizar trouwen en haar meenemen naar zijn eigen dorp. Maar de man wil liever niet voor haar kinderen zorgen. Gülizar kan haar zoontje van twee jaar niet achterlaten. Dat begrijpt de man ook wel. Maar Akgül is al zes. En ook nog een meisje. Aan meisjes heb je niet veel. De man wil Akgül niet meenemen.

Gülizar gaat akkoord. Ze trouwt met de man. Ze neemt haar zoontje mee naar het andere dorp. Ze laat Akgül achter. Akgül gaat wonen bij een oom en een tante. Die hebben zelf al drie kinderen. Deze mensen geven Akgül een dak boven haar hoofd. Ze geven haar een leven. Maar het zijn de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. Er is veel armoede. Er is te weinig eten. Te weinig warmte in de winter. En weinig liefde voor Akgül. Het leven hier is hard. Zeker voor een meisje dat achtergelaten is.

*

Mijn oma Akgül groeit op tot een jonge vrouw. Ook zij trouwt jong. Akgül en haar man – mijn opa – gaan wonen in het dorp Kemere Hemgini. Die naam klinkt mooi. Ook de betekenis is mooi: het betekent ‘stenen van honing’.

Maar verder is er niets moois aan het dorp. Er is geen stromend water. Er is geen elektriciteit. Iedereen is arm. Elke winter gaan er kinderen dood aan simpele ziektes. De hoofdstad Ankara is ver weg. Het moderne leven in Istanbul en Izmir ook. In deze streek zijn de mensen overgeleverd aan de natuur.

Oma Akgül en opa hebben het zwaar. Kort na de bruiloft breekt opa zijn been. Maar in het dorp is geen dokter. Er is wel iemand die botbreuken kan behandelen. Die man bindt een stuk hout tegen opa's been. Zo moet de breuk genezen. Maar het hout zit te strak, en opa's been wordt afgekneld. Het been wordt zwart. Opa wordt heel ziek, en daarom moet zijn onderbeen eraf. Voortaan loopt opa met krukken.

Opa is nog een jonge man. In deze streek is het belangrijk dat je sterk bent. De mensen werken op het land. Ze verzorgen hun dieren. Ze moeten zichzelf en hun gezin kunnen verdedigen. Al die dingen kan opa niet meer. Voortaan moet oma Akgül alles alleen doen. Alle vrouwen in het dorp werken hard. Maar oma Akgül werkt nog harder.

Er komt nog meer verdriet. Oma Akgül en opa krijgen elf kinderen. Maar acht kinderen gaan dood door ziektes en aardbevingen.

Allemaal voor ze vijf jaar zijn.

De kinderen worden begraven op de begraafplaats.

De graven hebben geen grafsteen met een naam erop. De mensen hier hebben geen foto's van zichzelf of van elkaar. De doden blijven alleen bestaan in de herinnering.

De familie legt meestal een steen met een bijzondere vorm op het graf. Of kleine steentjes in een bepaald patroon. Zo kunnen ze zien waar hun geliefden begraven liggen.

Na elk gestorven kind gaat het leven verder. Maar het verdriet is enorm. De wonden in de harten van oma Akgül en opa blijven. In die tijd praten de mensen niet over verdriet en verlies. Er zijn daar geen psychologen of therapeuten. En wat heb je aan praten? De dingen zijn zoals ze zijn. God geeft leven, en God neemt leven. Ook het leven van kinderen. De achterblijvers huilen en zwijgen. En dan moeten ze weer verder.

Drie van de elf kinderen blijven wel leven. Een van hen is Agçık, mijn moeder. Ze wordt geboren in 1953. Ook Agçık wordt ziek. Ze heeft hoge koorts. Het is winter. Het vuur kan de kamer niet goed verwarmen. Oma Akgül en opa zijn heel bang. Misschien gaan ze Agçık ook verliezen. Maar Agçık vecht voor haar leven. Ze wordt langzaam weer beter.

Dit verhaal vind ik echt bij mijn moeder passen. Ze is zo sterk. En ze zal haar hele leven vechten om te overleven.

*

Na Agçık krijgt oma Akgül een paar keer een miskraam. Een aantal jaren worden er geen baby's geboren. Tot Agçık ongeveer zes jaar is. Dan krijgt ze een zusje. Het meisje heet Sevgi. Dat betekent 'liefde'. Iedereen is heel gelukkig met Sevgi. Agçık ook. Eindelijk is ze niet meer alleen in het stille, verdrietige huis. Misschien is Sevgi's geboorte het begin van een goede tijd. Maar het loopt anders.

Oma Akgül en opa hebben een stukje land. Maar door zijn been kan opa het land niet bewerken. Daarom heeft oma Akgül het landje verpacht. Twee broers uit het dorp mogen het gebruiken. In ruil daarvoor krijgen oma Akgül en opa een deel van de oogst. Elk jaar tien blikken graan, is de afspraak. In het begin krijgen oma Akgül en opa netjes de tien blikken graan. Maar dan beginnen de broers te mopperen. Het jaar erna brengen ze maar acht blikken graan. 'De oogst valt tegen', zeggen ze. 'En in onze familie zijn nieuwe kinderen geboren. We hebben zelf meer graan nodig.'

Een jaar later worden er maar zeven blikken graan gebracht. En het jaar daarna helemaal niets meer.

Oma Akgül gaat naar de broers toe.

‘Ik kom het graan halen’, zegt ze.

‘Wij kunnen niets missen’, zeggen de broers. ‘Anders komen we de winter niet door.’

‘Maar jullie pachten onze grond. Daar hebben we een afspraak over. En wij hebben ook eten nodig.’

Oma Akgül moet uren praten. Met moeite krijgt ze zeven blikken graan mee naar huis.

Een jaar later wordt er weer niets gebracht. En opnieuw gaat oma Akgül naar de broers. Nu krijgt ze maar vijf blikken graan. Dat is echt te weinig.

En intussen is Sevgi geboren.

‘Ik wil de rest van het graan ook’, zegt oma Akgül.

‘Daar hebben we recht op.’

‘Maar wij doen al het werk’, zeggen de broers. ‘En jullie krijgen zomaar het graan. Jullie hebben het maar makkelijk.’

Het is niet eerlijk. Maar wat kunnen oma Akgül en opa doen? Ze krijgen van niemand hulp. Ze hebben geen familie in het dorp. Het kantoor van de overheid is dertig kilometer verderop. En het dorpshoofd wil zich er niet mee bemoeien. Dat weten de broers ook. Dat weet iedereen. En de winter komt eraan.